

Satu Taavitsainen sd ym.

Kirjallinen kysymys virheellisistä maksuhäiriömerkinnöistä

Eduskunnan puhemiehelle

Suomessa vallitsee iso ongelma maksuhäiriömerkintöjen oikeellisuudesta, niiden hallinnoinnista, niiden tarkastamisesta ja rekisteristä poistamisesta. Jo liki 400 000 suomalaista on saanut maksuhäiriömerkinnän.

Maksuhäiriömerkinnän myötä elämä hankaloituu monella eri tavalla, koska maksuhäiriömerkintä vaikeuttaa tai estää kokonaan asunnon, kotivakuutuksen, sähkösopimuksen, puhelinliittymän ja muiden välttämättömyyshyödykkeiden sekä joskus myös työpaikan saamisen. Edes velan maksaminen ei poista heti rekisterimerkintää, vaan maksuhäiriömerkinnät säilyvät luottotietorekistereissä 2—4 vuotta.

Kansalaisilta on tullut palautetta aiheettomista maksuhäiriömerkinnöistä. Niitä on tapahtunut esimerkiksi perintätoimistojen, kärjäoikeuksien tai ulosottomiehen virheiden vuoksi. Virheellisiä merkintöjä ei ole kaikissa tapauksissa korjattu. Tällöin ihminen asetetaan 2—4 vuodeksi luottotiedottomaan tilaan täysin syyttä.

Viimeksi viime viikolla 725 suomalaista sai aiheettoman maksuhäiriömerkinnän, jonka syynä oli perintäyrityksen virhe. Tämä vaikutti välittömästi negatiivisesti ihmisten mahdollisuuteen käyttää pankkikorttia, hankkia vakuutusta, saada sähkösopimusta ja tehdä vuokrasopimusta. Eli perusasiat estyivät aiheettoman maksuhäiriömerkinnän vuoksi.

Eduskunnan oikeusasiamies nosti vuoden 2017 kertomuksessaan esiin oikeusministeriön tietojärjestelmävirheestä aiheutuneet aiheettomat maksuhäiriömerkinnät. Eduskunnan oikeusasiamiehen mukaan huomattava määrä velallisia oli saanut virheellisin perustein maksuhäiriömerkinnän.

Oikeusasiamies totesi, että oikeusministeriön tietojärjestelmästä ei tule luovuttaa luottotietolain ja henkilötietolain vastaisia tietoja luottotietoyhtiöille ja että velallisten oikeusturvan toteutumiseksi on tärkeää, että tietojärjestelmän puutteellisesta toiminnasta johtuneet virheelliset merkinnät poistetaan luottotietorekistereistä ja vastaisuudessa estetään tällaisten tietojen luovutus luottotietoyhtiöille.

On tullut kuitenkin ilmi, että oikeusasiamiehen kertomuksesta huolimatta virheellisiä maksuhäiriömerkintöjä ei ole poistettu, vaikka oikeusministeriökin ehdotti, että luottotietorekisterin pitäjä poistaisi virheelliset merkinnät rekisteristään.

Kirjallinen kysymys KK 513/2018 vp

Luottotietoyhtiöt ovat vastanneet, että merkinnät eivät heidän mukaansa ole virheellisiä eikä niitä poisteta. Lisäksi yhtiöiden sähköpostilla antamat perustelut virheettömyydelle ovat ristiriidassa sen kanssa, miten oikeusasiamies on asian perustellut.

Koska maksuhäiriörekisteri on yksityisen yrityksen käsissä, ei rekisterin oikeellisuuden valvonta kuulu nykyisin eduskunnan oikeusasiamiehen toimivaltaan. Kansalaisten oikeusturvan toteutumiseen ja luottotietojen menettämiseen liittyvien epäkohtien korjaaminen on vaikeaa, koska ilman, että maksuhäiriörekisterin ylläpitämistä säädetään julkiseksi tehtäväksi, ei eduskunnan oikeusasiamies ja oikeuskansleri voi valvoa sitä.

Ainoa taho, joka voi valvoa maksuhäiriörekisterin oikeellisuutta tällä hetkellä, on tietosuojavaltuutettu, mutta valvonta ei käytännössä toimi. Jo yhdeksän kuukautta on kulunut siitä, kun eräs kansalainen on odottanut tietosuojavaltuutetun puuttuvan hänen saamaansa virheelliseen maksuhäiriömerkintään. Asia on vasta sen verran edennyt, että kansalainen sai elokuussa tietosuojavaltuutetun toimistosta sähköpostin, jossa kerrottiin, että asia ei ole vielä edennyt.

On päivänselvää, että virheelliset merkinnät aiheuttavat vahinkoa kansalaisille ja aiheuttavat vahingonkorvausvelvollisuuden virheistä vastuussa oleville.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitä ministeri aikoo tehdä sille, että maksuhäiriömerkintöjen tekemisessä ja rekisterin ylläpidossa vallitsevat tällä hetkellä viidakon lait,

näkeekö ministeri ongelman siinä, että luottotietoyhtiölle voi olla hyödyllistä, jos virheellinen maksuhäiriömerkintä jää rekisteriin, ja tämä aiheuttaa intressiristiriidan, jossa rekisterinpitäjä hyötyy siitä, kun virheitä ei korjata,

kuinka ministeri aikoo parantaa maksuhäiriömerkintöjen asianmukaista ja yhdenvertaista käsittelyä sekä nopeuttaa virheiden korjaamista ja vahingonkorvausvelvollisuuden toteutumista,

aikooko ministeri esittää maksuhäiriörekisterin ylläpitämistä julkiseksi tehtäväksi, jolloin rekisterin valvonta tulee eduskunnan oikeusasiamiehen ja oikeuskanslerin valvonnan piiriin?

Helsingissä 11.12.2018

Satu Taavitsainen sd
Katja Taimela sd